

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävä taide

Nukketeatteri

2014

Mila Nirhamo

NUKKETEATTERIA SOOLONA

– tapaus Loviisan joulu

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Teatteri-ilmaisun ohjaaja | Nukketeatteri

2014 | 25

Ohjaaja Marja Susi

Mila Nirhamo

NUKKETEATTERIA SOOLONA

Tässä opinnäytetyössä kuvaan sooloesityksen tekoprosessia sekä pohdin sen aikana tekemiäni havaintoja ja reflektoin niitä muiden nukketeatterin- ja teatterintekijöiden teksteihin ja kokemuksiin. Näkökulmana on sekä taiteellinen että käytännön työ ja sen onnistuminen yksin, ilman työryhmää. Tarkastelussa ovat soolotyöskentelyn erityispiirteet ja tilanteet. Miten selvitä valtavasta urakasta pitäen kiinni taiteellisista tavoitteistaan? Mitä keinoja soolotyöskentelyssä kannattaa hyödyntää? Loviisan joulu -sooloesityksen tekoprosessi on osa työharjoitteluani Helsingin Kaupunginmuseon Lasten Kaupungissa. Se tuo oman näkökulmansa tekemiseen. Opinnäytetyö antaa toivoa sille että nukketeatterin tekemisellä voi elää ja että yhtenä työskentelymuotona voi ja kannattaa olla soolotyö. Soolotyöskentelyn yhteyteen on mielekästä kytkeä jokin muu viitekehys, vaikkapa museomaailma.

ASIASANAT

Nukketeatteri, nukkerakennus, soolo-esitys, museo, työharjoittelu

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree program | Puppet theatre

2014 | 25

Instructor Marja Susi

Mila Nirhamo

PUPPET THEATER- A SOLO

In this thesis I am describing a process of making a puppet theatre solo performance. I am writing about the observations that I have made, and reflecting them on other puppet theatre artists' texts and experiences. Focus is on artistic and practical work of making a puppet theatre performance. And how you can manage all of it without a working group? What does the solo work need? What kind of situations and questions you have to solve? How to keep the artistic level high? Loviisan joulu –performance is made during the work practise at Helsinki City Museum and that gives a certain tone for the work. Thesis gives hope and encourages for making puppet theatre also as a solo. It gives an idea that a solo work is to connect on some context, for example in to museum.

KEYWORDS:

Puppet theater, Puppet construction, solo performance, museum, practice

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	5
2. KOHTI SOOLOA	6
2.1 Lasten Kaupunki	6
2.2 Työhuone	8
3. SOOLO!	9
3.1 Tekstin synty	9
3.2 Nukenrakennus	12
3.3 Lavastus ja valastus	15
3.4 Harjoitukset	15
3.5 Esitykset Pikku-Teatterissa	19
4. POHDINTA	21
5. LÄHTEET	26

KUVALUETTELO

Kuva 1. Lasten Kaupungin peruukkimaakarin tupa ja

Lapsuus huoneen pyykkinaru

Kuva 2. Loviisan nuken rakentamisen vaiheita

Kuva 3. Tonttu

Kuva 4. Harjoitustila Bokvillanissa

Kuva 5. Loviisa porstuassaan ja taustalla suutari ikkunassaan

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä kuvaan sooloesityksen tekemisprosessia oman taiteellisen työni kautta sekä tutkin soolotyöskentelyn erityispiirteitä. Kirjoitan niistä kysymyksistä, joita prosessi on minussa herättänyt. Sooloesityksen tekeminen on uusi aluevaltaus itselleni, mutta tulevan uran kannalta se on erittäin oleellinen työskentelymuoto. Ratkaiseva kysymys valmistuvalle nukketeatteritaiteilijalle on, voiko tällä elää, tulla toimeen ja elättää itsensä lisäksi myös perheensä? Ja jos sooloesitykset ovat se muoto jolla tämä on mahdollista, voiko niin työskennellä ilman että taiteellinen laatu ratkaisevasti kärsii? Minkälainen on soolotyöskentelyn prosessi ja mitä keinoja on sen onnistumiseksi?

Tässä opinnäytetyössä kuvattu esitys ja sen syntyprosessi on valmistunut osana työharjoitteluani Helsingin Kaupunginmuseon Lasten Kaupungissa. Museoympäristö tuo oman näkökulmansa tekemiseen, esitys valmistuu museoympäristöön ja siihen vaikuttavat niin museon tarjoama inspiraatio kuin myös sen luomat reunaehdot. Myös tilaajan toiveella esityksen aiheesta on suuri vaikutus.

Omien havaintojeni lisäksi hyödynnän muiden nukketeatterin- ja teatterintekijöiden kokemuksia ja tekstejä. Anne Bogartin kirja Ohjaaja valmistautuu antaa näkökulmaa ohjaajan työhön ja Leila Peltosen artikkeli nukketeatterin soolotyöhön. Alma Rajalan haastattelu tuo toisen tekijän ääntä mukaan pohdintaan. Opinnäytetyön merkitys on oman henkilökohtaisen tiedon ja ymmärryksen lisääminen. Sen lisäksi se toivottavasti tuottaa tietoa ja iloa myös muille samojen asioiden kanssa kamppaileville tekijöille.

Ensin tarkastelen esityksen tekoprosessia suunnittelusta ja ideoimisesta rakentamiseen ja harjoitukseen, esitykseen ja palautteeseen asti. Lopuksi seuraa pohdinta, jossa summaan koetun ja opitun tulevaa ajatellen.

2 KOHTI SOOLOA

2.1 Lasten Kaupunki

Talvella 2012 olin Berliinissä Erasmus-vaihdossa opiskelemaan nukketeatteria. Sain postissa Helsingistä lehtileikkeen, jossa kerrottiin että Helsingin Kaupunginmuseo on avannut uuden Lasten Kaupunki - museon Aleksanterinkadun varrella sijaitsevaan Sederholmin taloon. Artikkelissa oli maininta museon omasta pienestä näyttämöstä. Tämä herätti minussa heti ajatuksen mahdollisuudesta tehdä seuraavana vuonna eteen tuleva työharjoittelu juuri tässä museossa. Minulle oli tärkeää löytää mielekäs työharjoittelupaikka Helsingistä, kotikaupungistani. Lasten Kaupungissa yhdistyisi nukketeatteri aiempi ammattini lastentarhanopettajana ja taidekasvattajana. Olen aina ollut kiinnostunut museoista ja olin alustavasti suunnitellut hanketta, jossa nukketeatteri vietäisiin museoon, jossa sitä ei ole ennen nähty. Yleisötyöskentely sekä mahdollinen sooloesitys olivat mielessäni hankkeen osina. Vaikka Lasten Kaupungissa oli luotu puitteet nukketeatterille, pidin sitä silti kiinnostavana paikkana, koska se oli museona uusi. Uudet käytännöt ja ideat ehkä koettaisiin siellä tervetulleiksi. Ideoin työharjoittelun kaksiosaiseksi niin että se koostuisi työpajatyöskentelystä sekä nukketeatteriesityksistä museon näyttämöllä. Otin yhteyttä Helsingin Kaupunginmuseoon, museolehtori Hilikka Vallisaareen ja hän innostui asiasta sekä näytti heti alustavaa vihreää valoa. Lopullisesti työharjoittelu varmistui kevättalvella kun Berliinistä palattuani tapasimme porukalla Kaupunginmuseon yleisötyön tiimin kanssa. Samalla kävin ensimmäistä kertaa Lasten Kaupungissa ja ideat sooloesityksen aiheista sekä maailmasta saivat ensimmäisen sysäyksen.

Sain hyvin vapaat kädet työharjoittelun toteutuksen suhteen. En kokenut ristiriitaa taiteeni myymisen ja tekemisen välillä, sillä minut ja ideani otettiin vastaan sellaisenaan. Anne Bogart pohtii kysymystä kirjassaan Ohjaaja valmistautuu lahjan antamisen ja selviytymisvietin ristiriitana. ”Miten voimme selviytyä markkinoilla ja silti tehdä taidetta? Miten voimme synnyttää läsnä olevia ja anteliaita lahjoja selviytymisestä kilpailevassa ilmapiirissä? ” (Bogart 2004, 15.). Olin onnekas tässä ensimmäisessä tapauksessa, jossa myin osaamistani ja työtäni.

Pääsin ympäristöön, jossa kaupalliset markkinaehdot eivät olleet rajaamassa tai estämässä taiteen tekemistä.

Pohjana esityksen ideoinnille toimi museon miljöö. Lasten Kaupungissa on erilaisia kokonaisuuksia, joissa kerrotaan helsinkiläisten lasten elämästä eri vuosikymmenillä. Vanhin osa museon näyttelystä sijoittuu 1700-luvun Helsinkiin, aikaan jolloin Sederholmin talo on rakennettu. Tässä näyttelyn osassa on konstruoitu vanhan Helsingin kujia, asumuksia ja ammatteja. Suutarin tuvassa saa koskea kenkälesteihin, kauppiaan myymäläapulaisena voi leikkiä ajanmukaisilla tuotteilla ja hevostärryyn voi lastata laivan tuomat suolat, kanelit ja kahvit.

Kuva 1. Lasten Kaupungin peruukkimaakaran tupa ja Lapsuus- huoneen pyykkinaru

Toiminnallinen ja arkisiin esineisiin painottuva näyttely synnytti heti näyttämöllisiä mielikuvia. Toinen tila, joka inspiroi minua, oli Lapsuus - huone. Siellä on esillä lasten esineitä ja asusteita sekä valokuvia ja maalauksia. Tässä huoneessa lasten leikki ja ääni ovat vahvasti läsnä, se jokin samankaltaisuus, joka on kaikkien aikakausien lapsissa, olosuhteista riippumatta. Tässä huoneessa on

myös monia konkreettisia esineitä, joiden kautta tämän päivän lapsi voi lähestyä menneiden aikojen lasten kokemuksia.

Halusin kytkeä esityksen osaksi museon viestiä ja ilmapiiriä. Minulle oli tärkeää suunnitella se juuri tähän tilaan ja paikkaan. Itsenäisenä taideteoksena se tukisi ja syventäisi museokokemusta, kävisi vuoropuhelua näyttelyn kanssa.

2.2 Työhuone

Kevättalvella 2013 minua kohtasi seuraava onnekas sattuma. Nukketeatterijärjestö Suomen Uniman kautta tuli tieto vapautuvasta työhuonepaikasta Helsingin Vallilassa. Työhuoneella työskenteli kaksi muutakin nukketeatterin tekijää. Otin yhteyttä työhuoneella työskenteleviin taiteilijoihin ja pian paikka oli minun. Nyt mahdollisuudet keskittyä esityksen tekemiseen alkoivat olla kunnossa. Minulla oli paikka, jonne saatoin tuoda kaikki nukketeatteriin ja nukerakennukseen liittyvät materiaalit, työvälineet sekä kirjallisuuden. Minulla oli paikka, jossa suunnitella ja toteuttaa tulevaa. Käytännön edellytykset työlle olivat todella tärkeät koko prosessin onnistumisen kannalta. Yhtä tärkeää oli työhuoneella työskentelevien kollegoiden luoma verkosto, tuki ja apu. Koska aloin valmistella esitystä yksin, soolona, tuntui merkitykselliseltä, että joku muukin työskenteli samanlaisien asioiden kimpussa. Kollega lida Vanttaja valmisteli samaan aikaan varjoteatteriesitystä ja hänen työskentelynsä loi minullekin varmuutta siitä, että nukketheateria voi ja kannattaa tehdä. Muuten olisin ollut hyvin yksin Helsingissä, kaikkien nukketeatteriverkostojeni ollessa Turussa.

Koulussa olin tottunut esitysten tekemiseen työryhmässä, yleensä muiden kanssaopiskelijoiden kanssa. Mukana saattoi olla myös vierailevia ohjaajia sekä omien opettajiemme tuki ohjausprosessissa. Tämän työskentelytavan jättäminen taakse hetkeksi kesken opintojen tuntui haastavalta mutta erittäin tarpeelliselta. Pian, toukokuussa 2014 olisin joka tapauksessa omillani ja kaikki koulun tilat, materiaalit, opetusvälineet, tekniikka ja opettajat olisivat poissa. Oli hyvä aika ryhtyä rakentamaan omaa verkostoa ja työyhteisöä.

3 SOOLO!

3.1 Tekstin synty

Toukokuun palaverissa kävi ilmi että museo toivoi jouluaiheista esitystä. Kaupunginmuseo joutuisi sulkemaan yhden toimipisteistään, Ruiskumestarin talon, juuri ennen joulukautta ja tässä museossa on järjestetty perinteisesti jouluaiheisia kierroksia lapsille. Omat tunnelmat jouluaiheisen esityksen suhteen olivat alkuun vaihtelevat. Ensin olin iloinen että tällainen rajaus tuli aihepiiriin ja henkilöihin, sitten koin suuria vaikeuksia innostua joulusta, olihan kesä juuri alkamassa! Nyt koin ensimmäisen ristiriidan sen suhteen mitä taiteilijana olin ajatellut tehdä ja mitä minulta odotettiin. Pääsin yli tästä ristiriidasta kun hyväksyin museon ja sen henkilökunnan ikään kuin yhteisöksi, jossa toimin. Yhteisön tarpeet ja toiveet olivat osa minun työtäni, kuin yhteisöteatterissa. He olivat myös minun työyhteisöni, eräällä tavalla osa työryhmääni. Muuten sain edelleen täysin vapaat kädet toteuttaa aihe ja esitys kuten itse halusin. Ryhdyin etsimään joulutarinaa, jonka voisin sijoittaa tähän miljööseen ja joka toteuttaisi ne lähtökohdat, jotka olin asettanut esityksen tekemiselle, paikkaan ja miljööseen sijoittuminen sekä museon tarjoamien hahmojen ja muiden elementtien mukaan ottaminen. Luin Mika Waltarin Joulutarinoita sekä Hannu Mäkelän Tonttu, joka pelkäsi joulua. Odottelin Tuutikki Tolosen ja Liisa Kallion uuden Joulusatuja -kirjan lukuversiota. Sellaista tekstiä ei vain tuntunut löytyvän, joka olisi sopinut kriteereihin sekä läpäissyt minun seulani. Totesin lopulta että minun kirjoitettava tarina itse. Olin yrittänyt välttää sitä. Useammin kuin kerran olen saanut kokea että amatöörikirjoittajan teksti ei ole onnistunut esityksen lähtökohtana. Pelkäsin että jos tekstikin on minun kirjoittamani, olen tarinassa liian sisällä ja samalla prosessissa liian yksin, jotta esityksestä tulisi korkeatasoinen. Mutta lopulta otin haasteen vastaan ja lähdin miettimään mitä jouluesitys tarvitsee. Jouluesitys on odotusarvoltaan tietynlainen. Ihmiset odottavat jouluun kytkettyä tarinaa, esitystä jonka sanoma on rakkaus ja hyvä tahto. Oikea tunnelma on tärkeä ja tonttu on oltava. Etsin tietoa 1800-luvun lopun joulunvietosta ja tiedonhaku auttoi orientoitumisessa. Museosta olin saanut jo useita henkilöahmoja tarinaan, suutarin, peruukkimaakarin ja kauppiaan. Tarinan päähenkilöksi halusin lapsen ja nyt minul-

la oli vielä tonttukin. Pitkään ajattelin jotain eläinhahmoa myös mukaan, hevosta tai hiirtä.

Kun ryhdyin rakentamaan tarinaa, minua auttoivat museon hahmojen ja miljöön lisäksi omat lapsuudenkokemukseni sekä kokemukset opettajana. Olen nähnyt paljon esityksiä yhdessä lasten kanssa. Minulla on tietoa ja tuntemusta lapsuudesta ja sen kehitysvaiheista. Olen pitänyt oman sisäisen lapseni myös elossa ja lähellä itseäni. Muistelin rakastaneeni alle kouluikäisenä kirjaa Parta-Paavo. Siinä Paavo etsii apua liian pitkän partansa ongelmaan. Räätäli ja monet muut aikuiset ammattilaiset yrittävät auttaa, mutta kukaan ei voi auttaa häntä. Lopuksi paikalle saapuu pieni tyttö, joka leikkaa Paavon parran poikki ja parrasta tehdään Paavolle peitto. Samantyyppisen rakenteen päätin tehdä omaan tarinaani. Tällä kertaa apua etsii pieni tyttö, eikä kukaan kotikadun aikuisista pysty häntä auttamaan. Tytön auttajaksi tulee tässä tarinassa tonttu. Etsin tytölle nimeä. Halusin hänelle sellaisen nimen joka on ollut käytössä jo 1900-luvun alussa. Ensin tunnustelin nimiä, jotka ovat Lapsuus- huoneen muotokuvien tytoilla, mutta luovuin niistä sillä nämä tytöt kuuluivat aivan eri yhteiskuntaluokkaan kuin tulevan tarinan päähenkilö. Koin tärkeäksi, että heidät voidaan esitellä omilla nimillään lapsille näyttelyyn tutustuttaessa, sekoittamatta heitä kuitenkaan esityksen tyttöön. Etsin tietoa tuon ajan nimistä vanhoista kalentereista. Lopulta päädyin Loviisaan. Se on nimi, josta minulla itselläni tulee lämpimiä ajatuksia mieleen. Sitten tutustuin Helsingin historiaan ja paikannimiin 1800-luvun lopulla. Esityksen tarina sijoittuisi tavallisen, köyhän kansan keskuuteen. Lähellä Sederholmin museota, nykyisessä Kruununhaassa sijaisi tuolloin Suon kaupunginosa. Vaikka kaupungin historiasta ei paikan- tai kadunnimeä tarinaan päätyntykään, oli minulle tärkeää tutustua tuon ajan Helsinkiin ja kuvitella nykyiselle yläluokkaiselle Kruununhaalle sen menneisyys, puutalojen, kujien ja vähäväkisten asukkaiden aika.

Käsikirjoitusta kirjoittaessani palasin 1800-luvun lopun joulunvietosta saatavilla olevaan tietoon. Yritin löytää kulttuurisia merkkejä ja tapoja, jotka olisivat olleet valideja silloisen köyhemmän kansanosan ja tämän päivän lasten kokemusmaailmassa. Tietoa etsiessäni huomasin että olemme tulleet kovin kauas tuon

päivän todellisuudesta materian ja tapojen suhteen. Räätikälöora tai kynttilä eivät ehkä ole 2010-luvulla lasten eläytymismaailmassa ne joulun kohokohdat. Köyhälistön lapsilla taas ei ollut joulukuusta tai lahjoja Loviisan Joulun aikaan. Päätin siis suoristaa historiallisia mutkia ja hyväksyä tarinaan "joulukakun" symboliksi Loviisan joulunjuhlinnalle. Kakun ihanaus on asia, joka on selvää tämän päivä pienillekin lapsille. "Joulu ilman joulukakkua. Ei se ole joulu eikä mikään!"

Kun tarinan henkilöt ja tapahtumapaikka sekä karkea juonen rakenne olivat selvillä, ryhdyin kirjoittamaan tarinaa paperille. Kirjoitin myös henkilöiden vuorosanat. Palasin kirjoittaessani nukketeatteritaiteilija Merja Pöyhösen pitämään dramaturgian kurssiin. Mikä on tarinani väite? Se, jota kohti esitys kulkee ja joka värittää koko tarinan. Miten kohtaukset etenevät? Miten ne alkavat ja päättyvät, mikä on muutos kohtauksen sisällä, kuka on aktiivinen toimija? Kenen näkökulmasta kohtaukset etenevät? Nämä kysymykset kävin läpi koko tekstissä ja jokaisessa kohtauksessa. (Pöyhönen 2013, maaliskuu.)

Tarinassa voi tulla hetki jolloin yleisö tietää enemmän kuin päähenkilö ja halusin rakentaa esitykseen sellaisen hetken. Myös draaman kaari alkuineen, keskikohdineen ja loppuineen sekä käänne, joka muuttaa päähenkilön tilanteen löytyivät tarinastani kun se oli valmis.

Kirjoittaessani ajattelin yleisesti tämän päivän lasten kokemusmaailmaa ja yritin painottaa asioita, jotka ovat samoja sukupolvista riippumatta: ilo ensilumesta ja lätäköstä, joka on jäänyt ja muuttunut liukkaaksi. Pettymys, joka seuraa kun jokin kauan odotettu juhla tai tapaaminen peruuntuu. Lapsen voimattomuus aikuisten edessä, yksinäisyys, joka valtaa mielen kun joutuu ongelman eteen. Lapsen usko omiin kykyihinsä tai suru sekä helpotus surun jälkeen, ilo ihmeestä ja sadusta. Ennen tarinan kirjoittamista olin ajatellut esityksen katsojien ikäryhmäksi yli viisivuotiaita, sillä pidin todennäköisenä että tarinassa olisi surua ja vaikeuksia. Ja päähenkilön iäksi hahmottelin kahdeksan vuotta. Tutustuessani tuon ajan lasten elämään Loviisa muuttui hieman nuoremmaksi. 1800-luvun lopulla kahdeksanvuotiailla saattoi olla jo oikeita työtehtäviä, mutta tarinassani Loviisa vasta yrittää hankkia työtä pelastaakseen joulun. Loviisa siis nuoreni noin kahdella vuodella. Samalla kun kirjoitin tarinaa, ajattelin esitystä, hetkeä.

Miten tarina muuntuu toiminnaksi näyttämölle? Visuaalinen ilme ja kohtausten toiminnallisuus ovat omalla tavallaan läsnä nukketeatteria kirjoitettaessa. Kirjoitin mukaan ”tarinankertojan”, joka vie yleisön mukaan esityksen maailmaan.

3.2 Nukenrakennus

Nukenrakennuksen ja koko esityksen visuaalisen maailman luomisen lähtökoh-
tana minulla oli museon miljö ja aikakausi, jolle tapahtumat sijoittuvat. Halusin
käyttää vanhoja esineitä sekä jo olemassa olevia materiaaleja ja elementtejä.
Tekniset seikat kuten näyttämön koko sekä se, että olen yksin lavalla, vaikutti-
vat nukenrakennukseen. Loviisan lopullinen koko määräytyi pään koon mukaan,
sillä valitsin Loviisalle päänaihion, jonka olin tehnyt kaksi vuotta aiemmin. Nu-
ken kehon mittakaavan tärkein määrittäjä on usein pään koko muuhun kehoon
verrattuna. Loviisassa saatoin myös käyttää aiemmin tekemiäni keskivartalon
aihiota, sitä hiukan kehitellen.

Kuva 2. Loviisan nuken rakentamisen vaiheita

Lähes kaikki materiaalit, joita käytin Loviisan ja tontun rakentamisessa löytyivät omista varastoistani. Ostin vain rouheen jolla tontun vartalo täytettiin sekä puumassaa. Vaikka materiaalit olivat minulla jo olemassa, valitsin ne tarkoin jotta ne palvelisivat esityksen kokonaisuutta ja loisivat yhtenäisen maailman. Vanhat villasukat, ratkenneet housut, pipo, jouhet ja samettimekko saivat uuden elämän käsinä, säärystiminä, myssynä, mekkona, vartalona ja letteinä. Värimaailma joka on Loviisassa, toistuisi myös lavastuksessa. Murretut sävyt ja materiaalin tuntu, villa, sametti, jouhet olivat tärkeitä. Loviisasta tuli melko vaalea hahmo ja jämäkkyyttä siihen sain mustalla myssyllä ja mustilla puukengillä. Loviisan kasvot jätin pelkistetyiksi, koska Loviisalle tulisi myös puheääni. Nukke rakentaessani minun täytyi myös ratkaista nuketukseen liittyviä asioita. Miten nukke rakennetaan niin että sen saa yksi nukettaja kävelemään, istumaan, nousemaan, puhumaan luontevasti, tavalla joka hahmolle ja esityksen ilmaisukielelle tarvittavalla tavalla? Loviisa sai nuketuskepit niskaansa, yläselkään, oikeaan käteen sekä kantapäihin. Olin tyytyväinen liikkeen laatuun jonka sain aikaan näillä ratkaisuilla. Polvi- ja lantioniveliä kanssa niveliä kireys sekä oikea liike löytyi kokeilun kautta. Vasempaan kengänpohjaan lisäsin hiekkapaperia huomattuaani harjoituksissa että muuten liukumiset jäällä eivät toimi.

Tontun hahmoa rakentaessani, mietin, mikä on pienin tunnistettava merkki, joka on oltava, jotta hahmo tunnistetaan tontuksi. Päädyin punaiseen lakkiin, jonka sitten virkkasin tontulle. Lakkiin tuli myös kulkunen lisäämään tontun ”ääntä”. Tontun kasvot saivat hieman enemmän ilmettä, sillä hänelle ei ollut tulossa ymmärrettäviä vuorosanoja. Tonttu oli tärkeä rakentaa niin että sitä saattoi nukettaa hetkittäin myös yhdellä kädellä. Pussinukke-malli sopi loistavasti tähän tarpeeseen. Se, että tyttö ja tonttu olivat visuaaliselta ilmeeltään erilaiset tuki hyvin tarinaa. Tonttu on toisesta maailmasta, joka ei aina näyttäydä meille.

Kuva 3. Tonttu

”Loviisan joulussa” oli tytön ja tontun lisäksi kolme hahmoa, suutari, kauppias ja parturi-peruukkimaakari. Suunnittelin heidät alun alkaen varjohahmoiksi. Osin esteettisistä ja teknisistä syistä, osin tarinan ja sen vuoksi mitä varjo suhteessa kolmiulotteiseen nukkeen merkitsee. Tyttö ja tonttu olivat ikään kuin enemmän samaa kokemusmaailmaa. Tyttö saattoi kommunikoida aikuisten varjohahmojen kanssa asettuessaan itsekkin varjoksi, mutta muutoin aikuiset olivat kaukana hänen kokemusmaailmastaan. Tätä ajatusta tukivat valittu tekniikka ja ilmaisumuoto. Varjohahmojen tekniseen ratkaisuun sain neuvoja lida Vanttajalta, hän oli valmistellut omaa varjoteatteriesitystään. Opin häneltä tavan käyttää mustaa kontaktimuovia ja ohutta pleksiä. Näin yksityiskohtien tekeminen oli helpompaa ja varjohahmoista tuli kestäviä.

Jotkin tekniset kysymykset ratkesivat vasta harjoitusvaiheessa ja viimeistään paikan päällä Pikku-teatterin kenraaliharjoituksissa. Loviisan hiusten takaisin kasvaminen oli yksi näistä. Olin tuskailnut pitkään sen kanssa että miten saisin

jouhevasti ja taianomaisesti Loviisan pitkät letit kasvamaan takaisin. Olin nyh-rännyt piilossa lettien kaksoiskappaleita takaisin myssyn alle ja se tuntui todella hölmöltä. Sitten ennen kenraalia keksin että voin liittää letit yhteen ja vain su-jauttaa ne niskaan roikkumaan kuin kaulahuivin, Loviisa on näyttämöllä vain kasvot yleisöön päin lopussa, joten kukaan ei huomaa mitään!

3.3 Lavastus ja valaistus

Lavastuksen suunnittelussa oli tärkeää huomioida toiminnalliset ja tekniset rat-kaisut. Olisin yksin pienellä lavalla, esityksessä olisi tarve piilottaa asioita välillä lavasteisiin ja kaiken tulisi olla sopivasti käsilläni. Lavastuksen sävyt ja materi-aalit ilmaisisivat paljon ajasta ja paikasta johon tarina sijoittuu. Samat periaat-teet kuin nukenrakennuksessa minulla oli ollut, vanhaa materiaalia, esineitä sekä hyödyntäen niitä elementtejä joita minulla jo on. Mitä löytyy? Mikä sopii? Mitä mahtuu? Ne olivat kolme tärkeää kysymystä lavastuksen ja valaistuksen suunnittelussa.

Minulla oli aiemmin toiseen esitykseen rakennettu mukulakivikatu lavasteraken-nelma sekä vanhoja matkalaukkuja. Kesämökiltä otin mukaani vanhan ikkunan-pokan joka voisi toimia varjokohtausten näyttämönä. Lavastuksen osien tulisi olla helposti rakennettavissa ja purettavissa, siirreltävissä ja säilytettävissä.

Isolta kysymykseltä tuntui aluksi myös se miten muuttaa tunnelmaa ja valaista ilman teknikkoo. Halusin pieniä valomuutoksia esitykseen ja ne olisi minun itse-ni tehtävä näyttämöltä käsin. Ratkaisin pulman rakentamalla Loviisan porstuaan pienen hehkulampun ja toinen valomuutos tuli varjovalolla.

3.4 Harjoitukset

Aloittaessani harjoitusperiodia ajattelen että ei kukaan muu kuin nukketeatterin-tekijä ole näin hullu. Vai onko kukaan kuullut näyttelijästä, joka teatterikouluai-kanaan kirjoittaa, ohjaa, näyttelee, puvustaa ja lavastaa oman soolonsa? Pu-

humattakaan siitä että nämä olisivat ne samat reunaehdot, joilla tuleva näyttelijä ansaitsi leipänsä? Leila Peltonen vertaa kiertävää soolonukketeatterintekijää vapaaseen kulkuriin, tanssijaan, sirkuksen klovniin ja tutkimusmatkailijaan. Hän on oikeassa, monipuolisuus ja vapaus korvaavat järjen tässä työmuodossa. (Peltonen 2009, 256.)

Miten järjestää työ, aikataulut ja harjoitukset kun on vapaus tehdä se miten itse haluaa? Ei ole työryhmää luomassa rajoituksia tai viemässä aikaa. Onnekseni minulla on ollut hyvä, periaatteellinen opettaja Rene Baker, joka kahden vuoden aikana loi hyvää työkulttuuria minun vuosikurssillani. Harjoituksiin ja tunneille tultiin ajoissa, oikeat treenivaatteet päällä. Harjoitukset aloitettiin aina yhteisillä keskittymis- ja lämmittelyharjoituksilla. Kaikki olivat sitoutuneita ja keskittyivät työhön.

Otin Reneen ikään kuin työryhmän jäseneksi mielessäni. Näin hänen kasvonsa ja kuulin hänen äänensä kun suunnittelin oman harjoitusaikatauluni. Aamusesio alkoi lämmittelyillä, jotka olivat joka päivä samat. Myös nuket ja ääni lämmitellään. Sitten seurasi edellisen päivän kertaus ja valittujen kohtausten kehittäminen, lounastauko, jonka jälkeen oli vuorossa esityksen läpimenoa jollain rakenteella. Lisää kohtausten kehittelyä ja päivän lopuksi videointi ja videon katselu. Omista säännöistä kiinnipitäminen tuntui hyvältä. Syntyi tunne että harjoittelu etenee ja tuottaa tulosta.

Tein harjoituksista päivittäin muistiinpanoja, joita saatoin kerrata seuraavana päivänä. Alussa tuntui hyvin oudolta toimia yksin, ei ollut ketään kenelle kommentoida tai keneltä kysyä. Keskustelun tuomat uudet ideat puuttuivat. Keskustelin omien muistiinpanojeni kanssa, luin muistiinpanoja opiskeluvuosien varrelta erilaisilta Reneen kursseilta. En siis ollutkaan aivan yksin.

Kuva 4. Harjoitustila Bokvillanissa

Harjoitustilana toimi huone vanhassa Bokvillanin huvilassa. Siinäkin suhteessa minulla oli onnea. Huone oli vapaana, se annetaan alueellisen taiteilijan tai tutkijan käyttöön vasta tammikuun alussa. Yhteistyöhuoneella Vallilassa oli kova sutina, lida valmisteli siellä esitystä ja lähtöä ohjausreissulle Japaniin ja hänellä oli työharjoittelijakin apunaan. Hiljaista, rauhallista harjoitusaikaa oli vaikea löytää sieltä. Bokvillan on rakennettu 1800-luvulla ja loi hyvän tunnelman esityksen harjoituksille, jotka sijoittuvat 1800-luvun lopun Helsinkiin. Loviisan joulu valmistui hyvässä ilmapiirissä.

Alusta asti tiesin että minun on saatava harjoituksiin ” ulkopuolinen silmä”. Sen merkitys on korostunut kaikissa projekteissa, joita olemme koulussa opintojen aikana tehneet. Ulkopuolinen näkee esityksen tuorein silmin, ilman sitä valtavaa painolastia, joka tekijällä, ja vielä tässä tapauksessa käsikirjoittaja-ohjaaja-näyttelijä-nukentekijä-lavastajalla on. Kurssitoverini Malla Koivula lupautui autamaan. Hänen oli tarkoitus tulla harjoituksiin kolmannen harjoitusviikon tiistaina, mutta sitten siirsimme tapaamisen seuraavalle päivälle. Ja se oli hieno satuma, sillä juuri tuona tiistaina syntyi monia uusia huomioita ja pääsin eteenpäin mm. Tontun hahmon kanssa. Olin iloinen ja kiitollinen siitä että Malla tuli katsomaan läpimenoa ja harjoituksia. Olimme aiemminkin työskennelleet yhdessä ja keskustelleet paljon. Meillä on yhteinen kieli nukketeatterin ilmiöille ja luotan

hänen näkemykseensä. Luottamus on tärkeää. Mallan palaute oli korvaamaton. Hän kehui ja nosti esiin monia asioita esityksessä. Se tuntui todella hyvältä yksinpuurtamisen jälkeen. Hänellä oli myös todella hyviä kehittämissuhteita ja huomiota. Palaute ja keskustelu tulivat juuri oikeaan aikaan, minulla oli vielä kaksi päivää ennen ensimmäisiä lavaharjoituksia ja siitä kolme päivää kenraaliin.

Ensimmäinen lavaharjoitus Pikku-teatterissa oli ensi-ilta viikon maanantaina. Kuljetin lavasteet taksilla museolle. Lavasteet mahtuivat yllättävän hyvin näyttämölle. Olin Bokvillanin harjoitteluhuoneessa rajannut lavan pinta-alan teipillä lattiaan, mutta ilmeisesti hieman liian tiukasti. Se on mukava yllätys. Lavastus näyttää hyvältä mustalla näyttämöllä teatterivaloissa. Yritin löytää tapaa kiinnittää ikkunaruuu roikkumaan. Se ei onnistunut, joten päätin luopua roikkumisajatuksista. Asetin ikkunaruuuden lattialle ja huomasin että kokonaisuudessa se toimii hyvin. Näyttämö on n. 30 senttiä korkeammalla kuin yleisö, joten ikkunaruuu ei kaipa nostamista enempää. Tämä on jo toinen tekninen este, joka saa minut huomaamaan, että tavoitteeseen pääsee yksinkertaisemminkin ratkaisuilla. Ensimmäinen oli varjolamppu. Käytin paljon aikaa etsiessäni tietoa sekä työvälineitä oikeaoppisen varjolanpunan rakentamiseen. Loppujen lopuksi ymmärsin, etten voi itse rakentaa sähkölaitetta ja viedä sitä suojeltuun Helsingin vanhimpaan taloon, jossa toimii museo. Sellainen teko ei kestäisi minkäänlaista tarkastelua turvallisuusnäkökulmasta. Ja samalla ymmärsin myös, etten tarvitse tähän esitykseen huippu valovoimaista ja tarkkaa varjolanpuna, koska varjolanpunan pinta-ala ja etäisyydet ovat hyvin pienet.

Kenraaliharjoitus oli perjantai-iltapäivällä ja pyysin yleisöksi museossa olevaa perhettä sekä yhtä museon työntekijää. Jännitys purkautui ja positiivinen palaute antoi energiaa kohti ensi-ilta päivää. Pieniä teknisiä uudistuksia ehdin tehdä kenraalissa tehtyjen havaintojen pohjalta. Huomasin, että rytmitykset ja liikesarjat varjokuvien kanssa on mietittävä tarkkaan, äänenvaimennusta tarvitaan varjokuvien alustalle, rautalangat olivat liian liukkaat nuketusvälineiden kanssa, Loviisan jalat ja niiden asento täytyy aina tarkistaa ennen esitystä, yms. Mutta tärkeintä oli kokemus yleisöstä ja sen reaktioista, yhdessä hengittämisestä pit-

kän yksin puurtamisen jälkeen. Oli hienoa saada esiintyä yleisölle kerran ennen ensi-iltaa.

Kuva 5. Loviisan porstuassaan ja taustalla suutari ikkunassaan

3.5 Esitykset Pikku-Teatterissa

Ensi-iltansa Loviisan Joulu sai sunnuntaina 1.12.2013. Se oli Lasten Kaupungissa tapahtumapäivä, sillä Helsingin Kaupunginmuseon adventin avaustapahtuma oli juuri silloin. Päivän aikana minulla oli kaksi esitystä ja molemmat tupaten täynnä. Edellisen perjantain kenraali oli lieventänyt jännitystä ja ensi-ilta menikin oikein hyvin. Nuorimmat katsojat olivat kaksivuotiaita. Tarina piti yleisön otteessaan ja sain paljon kiittävää palautetta esityksen jälkeen. Oma tunnelma oli todella hyvä, pitkän työn jälkeen sai antaa ihmisille lahjan! Esitin Loviisan joulua 15 kertaa joulukuun aikana. Jokainen esitys oli erilainen. Siihen vaikutti erityisen paljon yleisö ja sen kanssa kommunikointi, se, kuinka hyvin olimme vuorovaikutuksessa, hengitimmekö yhdessä. Suurin osa esityksistä oli aivan ääriään myöten täynnä, mutta sain myös kokemuksen hyvin pienelle yleisölle

esiintymisestä. Se oli hyvin intiimi ja sopi esityksperiodin siihen vaiheeseen. Esiintyminen vain muutamalle ihmiselle tuntui yllättävän hienolta pullistelevien näytäntöjen välissä.

Esitys kehittyi toiston ja kokemuksen myötä. Sain varmuutta ja löysin nukeista ja hahmoista uusia ilmaisuja. Sekä Loviisan että tontun puhe kehittyi luontevammaksi. Myös yleisön reaktiot suuntasivat sitä mitä asioita aloin painottaa esityksessä. Rauhallisten ja vauhdikkaiden hetkien vaihtelu, surun ja huumorin rytmittäminen, kohtausten ja tunnelmien kuljettaminen kirkastuu toiston myötä. Dramaturgia ja esitys heräävät lopullisesti eloon, kun se kommunikoi ja hengittää yleisön kanssa. Yleisön reaktioita sekä esiintyjän omia aistimuksia esitystilanteessa tulee hyödyntää esitystä kehitettäessä.

Minulle oli tärkeää museon henkilökunnalta saama palaute. He olivat yllättyneitä siitä kuinka korkeatasoinen ja mietitty esitys oli. He ilahtuivat nähtyään että olin todella ajatuksella tehnyt esityksen heidän museonsa ja se näyttelyn kanssa kommunikoivaksi.

Jokaisen esityksen jälkeen sain spontaania palautetta yleisöltä. Sitä tuli sekä lapsilta että aikuisilta.

Esityksen pystytys nopeutui huomattavasti mitä enemmän sitä teki. Mahdollisuus niin moneen esityskertaan oli todella hyödyllinen. Oma valmistautumiseni esitykseen pysyi samana. Omat lämmittelyt ja äänen avaukset sekä tilan ja nukkien lämmittäminen loivat keskittyneen, tärkeän hetken ennen jokaista esitystä. Ne toimivat rituaalinomaisena laskeutumisena esitykseen ja yleisön kohtaamiseen.

4 POHDINTA

Sooloesityksen tekeminen oli minulle merkittävä oppimiskokemus. Se antoi mahdollisuuden kokeilla omia siipiä todella konkreettisesti. Kaikki oli minusta itsestäni kiinni. Jokainen prosessin vaihe oli tärkeä, jokaiseen sisältyi valintoja ja päätöksiä.

Taide on väkivaltaista. Päätäväisyys on väkivaltaista. Näillä lauseilla Anne Bogart kuvaa sitä työtä, joka taiteilijan on tehtävä siirtyessään ideoinnista ja improvisoinnista valintoihin. (Bogart 2004, 55.) Se tuottaa tuskaa, ja kaikki hylätyt vaihtoehdot leijuvat hetken ilmassa. Mutta ilman valintoja ja päätöksiä ei esitys voi syntyä. Näitä päätöksiä tehdessäni koin sekä lopullisuuden julmuutta että iloa jonkin löytymisestä. Erityisesti nämä tunteet olivat mukana prosessin alussa kun tein valintoja tekstin suhteen. Myöhemmin valinnat ja päätökset tulivat hiljalleen ja itsekseen. Minun ei myöskään tarvinnut perustella niitä kenellekään muulle eikä rajoittaa kenenkään muun työskentelyä päätöksilläni. Soolotyössä tämä Anne Bogartin kuvaama väkivalta, joka rajoittaa vapautta ja sulkee pois vaihtoehtoja, on ehkä lempeämpää, koska se kasvaa näyttelijä-ohjaajan sisällä omaksi ymmärrykseksi eikä tule ulkopuolelta.

Sooloa työstäessä on mielenkiintoinen kysymys, miten pitää esitys raikkaana ja jäntevänä. Jos yksi ihminen vastaa käsikirjoituksesta, ohjaamisesta ja näyttelemisestä tuntuu että on helppo joutua liian syvälle omaan tekemiseen, eikä sitä enää osaa katsoa uusin silmin. Valintojen ja päätösten jälkeen näyttelijän tulee löytää uusi syvempi spontaanisuus sovitun muodon puitteissa. Näyttelemineen on toiston taidetta. (Bogart 2004, 55.) Mikä innostaa ja saa näyttelijän ilmavaan, kuin ensimmäistä kertaa tapahtuvaan ilmaisuun kun työskentelee yksin? Minua siihen motivoi ja innosti tässä soolotyössä sekä nuket että se visuaalinen maailma, joka nukketeatterissa on läsnä. Nuket ovat hyvin eläviä minulle ja jokaiseen on solmittava suhde. Nuket tulevat tutuiksi, omiksi persoonikseen. Prosessin aikana ne voivat kehittyä ja löytää uusia puolia itsestään. On erityislaatuista miten nuket ikään kuin ovat omia henkilöitään ja nukettaja on tulkki, jonka kautta ne ilmaisevat. Voisi luulla että asia olisi vain ja ainoastaan toisinpäin.

Sillä on myös vaikutuksensa, onko nukettaja itse valmistanut nuket esitykseen. Suhde nukkeen on mutkattomampi, jos sen syntyyn ja liikkeeseen on tutustunut koko tekovaiheen ajan. Toisen tekemän nukan kanssa tarvitaan pitempi tutustumisaika. (Peltonen, Tawast. 2009, 257.)

Soolotyön itsenäinen prosessi oli suuri minulle harppaus ammattiin kasvussa. Oma nukketeatterintekijän identiteettini vahvistui. Kun työstää sooloa on yksin taiteellisesti vastuussa monesta osa-alueesta. Se että onnistuin niin hyvin itseni ohjaamisessa, näyttelijäntyössä, nukanrakennuksessa ja esityksen kokonaisuuden suunnittelussa antoi paljon rohkeutta ja voimaa. Huomasin tämän prosessin aikana, että minulla on valmiudet suunnitella työskentelyni nukketeatterin tekijänä. Kun laadin aikatauluani, hyödynsin aiemmat kokemukseni muista nukketeatteriprojekteista, joissa olen ollut mukana. Nuket ja muut näyttämöllä olevat visuaaliset ja tekniset elementit on hyvä olla ajoissa valmiina, jotta harjoitusperiodin pystyy rauhoittamaan olennaiseen. Yksin työskennellessä tämä korostuu, koska apukäsiä ei ole saatavilla.

Aiemmin olen toiminut opettajana ja siinä työssä hankitut taidot ovat auttaneet minua myös uuteen ammattiin valmistautumisessa. Yhteistyökyvyt sekä valmiudet keskustella omasta työstään erilaisten sidosryhmien kanssa ovat tärkeitä tulevassa työssäni nukketeatterintekijänä.

Aloittaessani esityksen valmistelutyön minulla oli pelko siitä että taiteellisesti korkealaatuinen työ on vaikeasti saavutettavissa, jos työskentelee aivan yksin. Erityisesti jos yhden tekijän vastuulla on sekä käsikirjoitus, ohjaus ja esiintyminen. Tämä prosessi on kuitenkin osoittanut minulle että se on mahdollista. Monet seikat tukivat minua tähän tavoitteeseen pääsemisessä.

Loviisan joulu – esitystä tehdessäni minulla oli ulkopuolelta tulevia reunaehtoja, jotka loivat myös turvaa ja rakennetta työskentelyyn. Minulla oli viitekehys, mutta valtavasti vapautta. Samanlainen kokemus oli nukketeatteritaiteilija Alma Rajalalla hänen tehdessään sooloesitystä Wäinö Aaltosen museoon. ”Sain luke-malla ja tutustumalla inspiraatiota. Pääsin sisään Outi Heiskasen maailmaan. Sieltä käsin esityksen tekeminen oli todella kivaa.” (Rajala, 25.2.2014)

Toinen tärkeä tekijä joka edesauttoi esityksen onnistumista, oli oikealla hetkellä saatu palaute kollegalta Malla Koivulalta. Hänen vierailunsa harjoituksiin sai oman työskentelyni nousemaan toiselle tasolle. Ennen hänen tuloaan tapahtui harjoituksissa iso nytkähdys eteenpäin, samoin hänen vierailunsa jälkeen. Ulkopuolinen silmä on todella merkityksellinen. Se antaa ryhtiä työskentelylle ja tarkentaa dramaturgiaa. Nukketeatterissa se tuo paljon tietoa nukken ja katsojan suhteesta: kuinka elävä nukke on, miten katsoja kokee nukken ja ne pienet, mutta todella tärkeät odotukset, joita katsojalla on nukken reaktioiden ja tekojen suhteet. Nämä odotukset ovat osittain sisäänkirjoitettuja meihin ihmisiin ja ne voi aistia kunnolla vain katsomon puolelta. Ne liittyvät usein rytmiin, hengitykseen ja liikkeen kehitykseen. Ihmisen käsitejärjestelmä jatkuvasti elollistaa asioita ja antropomorfinen vaistomme saa meidät ymmärtämään maailmaa ihmistietoisuuden prismalla. (Paavolainen 109, 118.) Nämä havainnot ovat tiedostamattomia ja kehollisia. Nukketeatterissa elollistettu materia vaikuttaa hengitykseen, saa meidät jännittämään kehomme ja luo odotuksia luonnolliselle liikkeen kehitykselle. Ja samalla nukketeatterissa tulee olla yllättäviä elementtejä, jotka saavat meidät illuusion pariin, kuten silloin kun nukke hyppelee hyvin luonnollisella rytmillä ja hengityksellä, mutta yhtäkkiä pysähtyykin ilmassa. Nukelle kaikki on mahdollista samalla kun odotamme siltä luonnollisia liike- ja reaktiosarjoja.

Harjoitusten katsominen ja esityksen kehittäminen toteutuvat helposti videokameran avulla. Itse koin sen erittäin käyttökelpoiseksi välineeksi, jota ilman esitystä olisi tuskin ollut mahdollista tehdä. Videoinnit ja niiden katsominen kuuluvat olennaisena osana soolona työskentelevän nukketeatterintekijän prosessiin.

Soolotyöskentelyssä on valtavan paljon vapautta, mutta vastuuta ei ole myöskään kukaan jakamassa. Omin voimin on jokainen ruuvi väännettävä ja harjoitus vedettävä läpi. Kaikki työt lankeavat sooloteatterin tekijälle ja taloudellinenkin vastuu painaa, mutta sooloteatterin tekijällä on toisessa vaakakupissa itsenäisyys ja vapaus. (Peltonen, Tawast. 2009, 255.) Soolotyöstä löytyy taakkaa keventäviä piirteitä. ”Oma aikataulu oli myös tosi kivaa. Kahden viikon sisällä tein varsinaisen työn. Sen mä koin siinä tosi mukavana, ettei ollut aikataulusää-

töjä kenenkään kanssa. Vaikka lopullinen dramaturgia ja tarina loksautti vasta ihan lopussa. Yksin ollessa se ei haitannut. Kun työskentelee muiden kanssa yhdessä, on näyttelijöiden vuoksi, heidän työtään helpottaakseen, oltava aiemmin jo tarkemmin selvillä siitä mitä näyttämöllä tapahtuu tai tulisi tapahtua. Yksin ollessa saatoinkin luottaa tarinaan, olin niin sisällä siinä maailmassa. Tiesin, että voin vaikka improvisoida.” (Rajala, 25.2.2014)

Suosittelen soolotyöskentelyn kokeilemistä kaikille, siinä saa uudenlaisen kokemuksen itsestään. Yksin työskennellessä avoin, ilahtunut palaute katsojilta tuntui todella tärkeältä. Kaikki ne yksin vietetyt hetket saivat täyttymyksensä siinä hetkessä. Ne ovat tärkeitä kaikille tekijöille. Samaa tunnetta kuvaa Alma Rajala: ” Eemeli ja aurinko-esityksen kanssa kiertäminen oli tosi kivaa, kulkeminen ja rakentaminen ja sitten se yleisön kohtaaminen. Siitä sain hirveesti energiaa. Vaikka se kamojen roudaaminen aamulla paikkoihin on raskasta, niin kyllä mä siitä tykkään. Ja lasten esityksistä saa tosi paljon boostia.” (Rajala, 25.2.2014)

Soolotyöskentelyn haasteet on voitettavissa, jos hallitsee aikataulunsa, osaa sitouttaa itsensä ja luoda hyvät työskentelyolosuhteet itselleen. Tuki vierailevalta kollegalta harjoitusprosessin aikana on ratkaisevaa. Oikeat kysymykset ja kommentit kollegalta saavat usein tekijän itsensä löytämään puuttuvat palaset helpommin. Myös koyleisö on hyvä keino testata esityksen toimivuutta ennen varsinaisia esityksiä. (Peltonen, Tawast. 2009, 258.) Soolotyöskentelyn sitominen johonkin viitekehykseen, esimerkiksi museomaailmaan, voi toimia apuna kokonaisuuden hallitsemisessa, inspiraatiossa sekä yksinjäämisen välttämiseksi. Taiteellisen vapauden, luovuuden ja itsenäisyyden määrää painottavat kaikki soolotyöskentelyä pitempään tehneet nukketeatteritaiteilijat. Myös talous on tekijä, joka vaikuttaa selvästi valittuun työtapaan. Oman kokemukseni perusteella sekä perehdyttyäni toisten tekijöiden kokemuksiin, olen vakuuttunut siitä että sooloteatteri on varteenotettava työtapa nukketeatterintekijälle. Tulevaisuus tervetuloa!

”Älä odota että sinulla on oltava jotkut määrätyt olosuhteet tehdäksesi parhaan työsi. Älä odota kunnes sinulla on tarpeeksi aikaa tai rahaa toteuttaa se mitä sinulla on mielessäsi. Työskentele sen kanssa mitä sinulla on juuri nyt. Työskentele ihmisten kanssa jotka ovat ympärilläsi juuri nyt. Älä odota kypsyä tai oivallusta tai viisautta. Se mitä teet nyt, mitä saat tehtyä nykyisistä olosuhteistasi, määrää tulevien yritystesi laadun ja laajuuden.” (Bogart 2004,163.)

LÄHTEET

- Bogart, A. 2004, Ohjaaja valmistautuu. Anette Arlander. Jyväskylä. Gummerus
- Houni, P, Paavolainen P., Reita H., Suutela H. (toim.) 2005, Esitys katsoo meitä. Paavolainen, T. Nukketeatteri ja Kognitiotiede. Helsinki. Yliopistopaino
- Peltonen, L. & Tawast, M. (toim.) 2009 , Nukketeatteria suomalaisilla näyttämöillä.Keuruu.Like

